

Romain Gary

Émile Ajar

Meilutis

Smauglio vienatvė
Paryžiuje

baltos lankos

Romain Gary
(Émile Ajar)

MEILUTIS

SMAUGLIO VIENATVĖ PARYŽIUJE

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė
DIANA BUČIŪTĖ

baltų lankų
rinktinė proza

baltos lankos

Eisiu tiesiai prie reikalo, be jokių ceremonijų. Aklimatizacijos sodo* Asistentas, kuris domisi smaugliais, man pasakė:

– Primygtinai raginu jus nenuleisti rankų, Kuzenai. Išdėstykit visa tai raštu, nieko neslėpdamas, nes nėra nieko labiau jaudinančio kaip gyvenimo patirtis ir tiesioginis stebėjimas. Tik laikykitės kuo toliau nuo biletristikos, nes objektas tikrai to vertas.

Be kita ko, dera priminti, kad didelė Afrikos dalis yra frankofoniška ir kad garsūs mokslininkų darbai parodė, jog smaugliai kilę iš tenai. Taigi turiu atsiprašyti už tam tikrus kalbos, sintaksės ir žodyno iškrypimus, nukrypimus, klaidingą vartoseną, ekvilibristiką, nikius, šleivybes, žvairybes ir laukinius skolinius. Čia iškyla vilties, kito plauko ir kito lizdo klausimas, toks degantis, kad atlaikytų bet kokią konkurenciją. Man būtų labai sunku, jei manęs iš anksto būtų prašoma vartoti žodžius ir formas, kurios jau tiek nusivalkiojusios – visiems valkatoms žinoma prasme, – kad iš jų nieko nebeišpeši. Smauglių problema, ypač Paryžiaus didkepsnyje, rodo, kad būtina iš esmės atnaujinti santykius, taigi kalbai, vartojamai šiame trakte, aš noriu suteikti tam tikrą

* *Le Jardin d'Acclimatation* – egzotiškų gyvūnų zoologijos sodas, 1854 m. įkurtas Bulonės miške, dabar virtęs laisvalaikio parku. Iki 1931 m. čia narvuose būdavo eksponuojami ir „laukiniai žmonės“, atvežti iš Prancūzijos kolonijų ir iš kitur.

nepriklausomybę ir galimybę formuotis netaisyklingai. Viltis reikalauja, kad žodynas nebūtų galutinai pasmerktas, jeigu jį ištikėtų nesėkmė.

Pasakiau tai Asistentui, ir jis man pritarė.

– Tikrai taip. Štai kodėl manau, kad jūsų traktatas apie smauglius, praturtintas asmeninio indėlio, gali būti labai naudingas ir kad jūs, be kita ko, turėtumėte nedvejodamas užsiminti apie Žaną Mulaoną ir Pjerą Brosoletą*, nes šiedu vyrai neturi ničnieko bendro su jūsų zoologiniu veikalu. Taigi turėsite pagrindą paminėti juos dėl kontrasto, kaip orientyrą, kaip keliarodį, kad suprastumėte savo padėtį. Mat jums reikia ne tik sausam išlįsti iš vandens, bet ir kaip reikiant sudrumsti vandenį.

Nesupratau, bet man tai padarė įspūdi. Man visada daro įspūdi tai, ko nesuprantu, nes po tuo gali slėptis kas nors mums palankaus. Taip pasireiškia mano racionalumas.

Taigi be jokių ceremonijų, negrįždamas prie degančio Žanos d'Ark klausimo – sakau tai iš pagarbos frankofonijai, atiduodamas deramą duoklę, – pareiškiu, kad dabar jau einu tiesiai prie reikalo.

Mat niekas nesiginčys, kad smaugliai priklauso prie nemėgstamų padarų.

Pradėsiu nuo primygtiniausios būtinybės, kurią užkrovė gamta, – mitybos klausimo. Matysite, kad aš nė iš tolo nesi-stengiu nutylėti skaudžiausio dalyko: smaugliai minta ne tik šviežia mėsa, jie minta gyva mėsa. Ir nieko čia nepadarysi.

Kai parsivežiau Meilutį iš Afrikos, po organizuotos kelionės, apie kurią turėčiau kai ką pasakyti, nuėjau į Gamtos muziejų. Vos

* Jean Moulin (1899–1943) ir Pierre Brossolette (1903–1944) – prancūzų Pasipriešini-mo judėjimo per Antrąjį pasaulinį karą herojai, abu žuvo sučiupti ir kankinti gestapo.

tik pamačiau šitą smauglį, demonstruojamą kažkokio juoduko prieš viešbutį viskas įskaičiuota, iškart pajutau jam draugiškumą, spontanišką šiltų jausmų protrūkį ir panašius jausmus iš jo pusės, bet neįsivaizdavau, kokių gyvenimo sąlygų, neskaitant manęs paties, jam norom nenorom reikia. O aš ketinau jomis pasirūpinti. Veterinaras gražia Pietų Prancūzijos tarsena man pasakė:

– Smaugliai nelaisvėje minta tik gyvu grobiu. Pelėmis, jūrų kiaulytėmis, o retkarčiais puikiai tinka netgi triušiuokas...

Jis užjaučiamai šypsojosi.

– Jie ryja, ryja. Įdomu stebėti, kai pelė atsiduria priešais smauglį ir tas prasižioja. Pats pamatysit.

Iš siaubo buvau baltas lyg popierius. Štai taip, grįžęs į Paryžiaus didmiestį, susidūriau su gamtos problema. Žinoma, jau buvau su ja susidūręs anksčiau, netgi kaktomuša, bet savo noru su ja nebendradarbiauau. Įveikęs save, pirmiausia nupirkau baltą pelytę, bet šioji, vos tik ją ištraukiau iš dėžutės savo buveinėje, pakeitė gymį. Kai pajutau saujoje jos ūsus, ji staiga virto svarbia esybe. Aš gyvenu vienas, ir pavadinau ją Baltuke, tiesiog todėl, kad nepažįstu nieko tokiu vardu. Visada skubu padaryti, kas neatidėliotina. Kuo labiau jaučiau, kokia ji mažytė mano saujoje, tuo ji ėjo didyn ir staiga užėmė visą mano buveinę. Ji turėjo permatomas rausvas ausytes ir mažulytį drėgną snukutį, o kaip tik šie dalykai negali suklaidinti vienišo vyriškio ir dėl savo švelnumo ir moteriškumo įgauna milžiniškas proporcijas. Kai viso to neturi namie, tai vis auga ir auga, kol užima visą vietą. Nusipirkau ją, išsirinkęs baltą ir prašmatnią, kad atiduočiau praryti Meilučiui, bet tam man neužteko vyriškos stiprybės. Aš esu skystimas, sakau nesigirdamas. Čia ne mano nuopelnas, konstatuoju faktą, ir tiek. Netgi būna akimirku, kai jaučiuosi toks

silpnas, kad tai turėtų būti klaida, o kadangi nežinau, ką turiu galvoje tai sakydamas, patys išplėtokit mano mintį.

Baltukė iškart ėmėsi manęs: užlipo ant peties, pašniukštinėjo po kaklą, savo ūsais pakuteno ausies geldele – darė daugybę judesėlių, kurie teikia malonumo ir sukuria intymią atmosferą.

O mano smauglys tuo tarpu galėjo nudvėsti iš bado. Nupirkau jūrų kiaulytę, nes jūrose demografinė padėtis geresnė, bet ir šioji įsigudrino bemat su manim susidraugauti, netgi nedėdama šia linkme jokių pastangų. Neįtikėtina, kokie vieniši jaučiasi gyvūnai dviejuose Paryžiaus didmiesčio kambariuose ir kaip jiems reikia mylimo žmogaus. Negalėjau jos įmesti į peralkusio smauglio ryklę tiesiog atsižvelgdamas į gamtos dėsnius.

Nežinojau, ką daryti. Meilutį reikėjo šerti bent kartą per savaitę, ir šiuo atžvilgiu jis pasikloviė manimi. Jau buvo praėję dvidešimt dienų, kai prisiėmiau atsakomybę už jį, ir jis rodydavo savo prisirišimą apsvyniodamas man apie juosmenį ir pečius. Linguodavo gražią žalią galvą priešais mano veidą, įsistebeilijęs man į akis, lyg niekadoms nebūtų matęs nieko panašaus. Mane ėmė taip graužti sąžinė, kad nubėgau pasitarti su tėvu Žozefu, parapijos klebonu, į Vanvo gatvę.

Šis klebonas man visada būdavo geras patarėjas. Jis buvo jautrus mano dėmesiui ir labai sujaudintas, nes suprato, kad einu pas jį ne dėl Dievo, o dėl jo paties. Šiuo požiūriu jis labai imlus. Jei būčiau klebonas, man irgi iškiltų ta pati problema – visą laiką jausčiau, kad iš tikrųjų žmonės myli ne mane. Kaip ir tie vyrai, kurių draugijos ieškoma todėl, kad jie turi gražią žmoną.

Tai gi abatas Žozefas parodydavo man šiokių tokių palankumą „Ramzyje“, tabako krautuvėlėje priešais mano namus.

Kartą nugirdau, kaip mano viršininkas vienam bendradarbiui sako: „Šio žmogaus viduj tuščia.“ Jaučiausi įžeistas dvi savaites. Net jeigu jis kalbėjo ne apie mane, jau vien tai, kad pasijutau išmuštas iš vėžių šios pastabos, įrodo, jog ji buvo taikyta man: niekad nereikia kalbėti blogai apie tuos, kurių nėra. Šiame pasaulyje neįmanoma būti iš tikrųjų ir visateisiškai; lauki kaip neatsiimta prekė iki pareikalavimo ir tai verta pagarbos. Sakau tai tarp kita ko, nes yra visokiausių žodžių, kaip antai „laukiamasis“, kurie verčia susimąstyti. „Šio žmogaus viduj tuščia...“ Aš nedelsdamas paėmiau Meilučio nuotrauką, kurią visą laiką nešiojuosi piniginėje su savo egzistencijos įrodymais: tapatybės ir visų rizikų draudimo dokumentais, ir parodžiau savo viršininkui, kad „kai kas viduje“ yra, priešingai, negu jis sako.

– Taip, žinau, visi čia apie tai kalba, – tarė jis. – Ar galiu paklausti, Kuzenai, kodėl jūs pasirinkote smauglį, o ne kokį prieraišesnę gyvūną?

– Smaugliai labai prieraišūs. Jie iš prigimties linę prisirišti. Apsivynioti.

– Tik dėl to?

Įsikišau nuotrauką atgal į piniginę.

– Niekas jo nenorėjo.

Jis smalsiai pasižiūrėjo į mane.

– Kiek jums metų, Kuzenai?

– Trisdešimt septyneri.

Tai buvo pirmas kartas, kai jis domėjosi smaugliu.

– Jūs gyvenate vienas?

Čia man kilo įtarimas. Atrodo, jie ketina kartkartėmis pateikti darbuotojams psichologinių testų, kad pasižiūrėtų, ar šie negenda, nesikeičia. To reikia aplinkos apsaugai. Ko gero, tai jis šiuo metu ir darė.

Mane išmušė šaltas prakaitas. Bala žino, kaip žiūrima į smauglius. Galbūt psichologiniuose testuose jie prastai vertinami. Galbūt tai reiškia, kad esi nepatenkintas savo darbu. *Gyvena vienas su smaugliu*. Jau mačiau šiuos žodžius savo byloje.

– Aš numatęs turėti šeimą, – pasakiau jam.

Turėjau omenyje, kad noriu vesti, bet jis pamanė, jog kalbu apie smauglį. Ir žiūrėjo į mane vis smalsiau ir smalsiau.

– Tai tik laikinai. Aš ketinu vesti.

Sakiau tiesą. Esu numatęs vesti panelę Dreifus, savo bendradarbę, kuri dirba tame pačiame aukšte, su mini sijonėliu.

– Sveikinu, – tarė jis. – Bet jums bus sunku pripratinti žmoną prie smauglio.

Jis nuėjo nedavęs man laiko apsiginti. Puikiai žinau, kad dauguma jaunų moterų šiandien atsisakytų gyventi viename bute su dviejų metrų dvidešimties ilgio smaugliu, kuris labiau už viską mėgsta meiliai apsvynioti tave nuo kojų iki galvos. Bet, matote, panelė Dreifus pati yra negrė. Ji, žinoma, didžiuojasi savo kilme ir savo gamtine aplinka. Tai juodukė iš Prancūzijos Gvianos, kaip rodo jos pavardė. Dreifuso pavardę vietiniai žmonės labai dažnai pasirenka dėl šį asmenį toje šalyje gaubiančios šlovės ir noro skatinti turizmą. Kapitonas Dreifusas*, nieko nepadaręs, penkerius metus vargo katorgoje kaltas be kaltės, ir jo nekaltumas krito ant visų žmonių. Perskaičiau viską, ką galima perskaityti apie Gvianą, kai esi įsimylėjęs, ir sužinojau, kad yra penkiasdešimt dvi juodaodės šeimos, kurios pasirinko šią pavardę dėl nacionalinės šlovės ir rasizmo armijoje 1905 metais. Dėl to niekas nedrįsta jų pirštu paliesti. Ten buvo ir toks Žanas Mari Dreifusas, nuteistas už vagystę, ir tai vos nesukėlė revoliucijos dėl visų tų šventų dalykų ir nacionalinių vertybių. Taigi aišku kaip dieną, jog afrikietišką smauglį savo namuose aš priglaudžiau ne pūsdamas arabus, kad turėčiau pasiteisinimą ir galėčiau paaiškinti, kodėl jokia jauna moteris nenori gyventi su manimi – dėl išankstinio nusistatymo prieš smauglius – ir kodėl neturiu draugų tarp savo rūšies atstovų. Beje, mano viršininkas taip pat nevedęs ir namie jis neturi net smauglio. Tiesą sakant, dar nesu niekam pasipiršęs, nors tarp panelės Dreifus ir manęs jau gali bet kurią minutę, pirmai progai pasitaikius... Tačiau neužginčysi – apskritai paėmus, smaugliai laikomi atgrasiais, šlykščiais, jie kelia

* Alfred Dreyfus (1859–1935) – žydų kilmės Prancūzijos kariuomenės generallinio štabo kapitonas, neteisingai apkaltintas šnipinėjimu, nuteistas katorgai iki gyvos galvos ir įkalintas Velnio saloje Prancūzijos Gvianoje.

baimę. Reikia – sakau tai iš pašaknų išmanydamas reikalą ir be nevilties – reikia tvirtos atrankinės giminystės, bendro kultūrinio paveldo, kad jauna moteris sutiktų gyventi dviese šitaip, akis į akį su tokiu meilės įrodymu. Nieko daugiau aš nereikalauju. Gal jums pasirodys, kad kalbu apylankomis, bet Paryžiaus didmiestyje – dešimt milijonų suvartotųjų, neskaitant transporto priemonių, ir netgi pasiryžus šaukti atvira širdimi, verčiau jau slėpti esminius dalykus ir viešai jų nerodyti. Beje, Žaną Mulaoną ir Pjerą Brosoletą pavyko sučiupti todėl, kad jie, užuot nekišę nosies laukan, ėjo į pasimatymus.

Kitą kartą, panašiomis aplinkybėmis, Vanvo vartų metro stotyje įsėdau į vagoną, kuris pasirodė besas tuščias, išskyrus vienintelį poną kampe. Iškart pamačiau, kad jis vagone sėdi vienas, ir, žinoma, nuėjau atsisėsti šalia jo. Mudu taip sėdėjome valandėlę, ir tarp mūsų atsirado tam tikras nejaukumas. Visur kitur buvo vietos, taigi padėtis buvo žmogiškai sunki. Jaučiau, kad dar sekundė, ir abu persėsime į kitą vietą, bet laikiausi kaip įmanydamas, nes reikėjo tai išverti su visu to siaubu. Sakau „tai“, kad mane suprastumėte. Tada jis padarė labai gražų ir labai paprastą dalyką, kad aš pasijusčiau laisvai. Išsitraukęs piniginę, išėmė iš jos kelias nuotraukas. Ir parodė man jas vieną po kitos, kaip rodomos tau brangių žmonių šeimos, kad su jomis susipažintum.

– Čia karvė, kurią nusipirkau praeitą savaitę. Džersių veislės. O čia paršavedė, trys šimtai kilogramų. Ką pasakysit?

– Gražios, – pasakiau susijaudinęs, galvodamas apie visas tas būtybes, kurios ieško viena kitos ir neranda. – Jūs verčiatės gyvulininkyste?

– Ne, tai tiesiog šiaip, – tarė jis. – Aš myliu gamtą.

Visa laimė, kad man jau reikėjo išlipti, nes mudu jau buvome viską pasakę ir priėję tą išpažinčių ribą, kurią būtų buvę labai sunku peržengti, juolab pasistūmėti toliau dėl kamščių viduje.

Aiškumo dėlei iškart patikslinu, kad nors ir atėjau į „Ramžį“ pasitarti su abatu Žozefu, aš ne nukrypstu nuo temos, o tiesiog šiame traktate seku įprastu smauglių judėjimo būdu, norėdamas labiau susitapatinti su savo aprašomu objektu. Smaugliai juda ne snukio tiesumu, o raitosi, vinguriuoja, susiveja vijomis, čia susivynioja, čia išsivynioja, kartais sudarydami žiedus ir tikrų tikriausius mazgus, taigi svarbu ir čia stumtis į priekį tokiu pat būdu, rodant atjautą ir supratimą. Šiuose puslapiuose jis turėtų jaustis kaip namie.

Be kita ko, pažymėsiu, kad Meilutis pirmą kartą nertis pas mane pradėjo beveik tuo pat metu, kai ėmiau rašyti šiuos užrašus. Žinoma, jis nieko nepasiekė, vėl tapo savimi, bet tai buvo drąsus bandymas ir jis įsitaisė naują odą. Metamorfozė – gražiausias kada nors man nutikęs dalykas. Kol jis nėrėsi, sėdėjau šalia papsėdamas pypkutę. Viršuje ant sienos kabo nuotraukos – Žanas Mulenas ir Pjeras Brosoletas, kuriuos jau probėgšmais čia minėjau, tiesiog šiaip, neužkraudamas jums jokių įpareigojimų.

Bet, kaip savo vadovėlyje apie smauglius sako daktaras Trėnė, „neužtenka mylėti smauglio, jį dar reikia ir maitinti“.

Taigi šiuo gyvos mėsos klausimu nuėjau pasitarti su abatu Žozefu. Mudu ilgai aiškinomės reikalą „Ramzyje“ prie butelio alaus. Aš geriu vyną, alų, o valgau daugiausia daržoves ar makaronus, mėsos – labai mažai.

– Matote, aš nesutinku maitinti savo smauglio gyvomis pelėmis, – pasakiau. – Tai nežmoniška. O jis nesutinka ėsti nieko kito. Ar esate kada matęs vargšę pelytę priešais smauglį, kuris ruošiasi ją praryti? Tai žiauru. Gamta prastai sutvarkyta, mano tėve.

– Nekiškite nosies ne į savo reikalus, – griežtai tarė abatas Žozefas.

Juk aišku kaip dieną, kad jis nepakenčia jokios kritikos savojo smauglio atžvilgiu.

– Teisybę pasakius, pone Kuzenai, jūs turėtumėt labiau domėtis savo artimu. Niekam nešauna mintis prisirišti prie roplio...

Neketinau leistis su juo į zoologinę diskusiją apie vienus ir kitus, kad išsiaiškintume, kas yra kas, nesistengiau jo nuštevinti. Man paprasčiausiai reikėjo išspręsti žemiškojo peno klausimą.

– Šis gyvūnas pajuto man nuoširdų draugiškumą, – pasakiau. – Aš gyvenu gana vienas, nors padoriai. Jūs neišivaizduojat, ką reiškia pareiti namo vakare ir rasti kažką, kas tavęs laukia. Ištisą dieną skaičiuoju milijardus – kaip žinote, esu statistikas, – tad nieko keisto, kad dienai pasibaigus jaučiuosi labai sumažėjęs. Grįžtu namo ir ant savo lovos randu į kamuolį susivyniojusį padarą, kuris visiškai nuo manęs priklauso, kuriam aš atstoju viską, kuris negali be manęs apsieiti...

Klebonas pašnairavo į mane. Tai toks klebonas, kuris truputį apsimeta kariškiu, nes rūko pypkę.

– Jei būtumėte pasirinkę Dievą, užuot raičiojęsis lovoje su ropliu, būtumėte daug geriau apsirūpinę. Visų pirma, Dievas neryja pelių, žiurkių ir jūrų kiaulyčių. Ir, patikėkit, tai kur kas padoriau.

– Paklauskite, mano tėve, nekalbėkit man apie Dievą. Aš noriu ko nors savo, o ne to, kas priklauso visiems.

– Bet kaip tik...

Nesiklausiau jo. Sėdėjau ten niekam nekrisdamas į akis, su nedidele skrybėle, geltona varlike mėlynais žirneliais, šaliku ir paltu, apsirengęs, kaip pridera: švarkas, kelnės ir visa kita, dėl vaizdo ir pogrindžio. Tokiame didkepsnyje kaip Paryžius, turinčiame mažiausiai dešimt milijonų gyventojų, be galo svarbu elgtis, kaip reikia, būti įprastos statistinės išvaizdos, kad nesutrauktum minios. Bet įsitaisęs vadinamąjį Meilutį jaučiuosi kitaip, jaučiuosi pripažintas, apsuptas gyvos dvasios. Nežinau, kaip susitvarko kiti, nenužudę tėvo ir motinos. Kai smauglys tave apsvynioja, suspaudžia per juosmenį, per pečius ganėtinai tvirtai ir įremia galvą tau į kaklą, tereikia užsimerkti, kad pasijustum švelniai mylimas. Tai neįmanomybės pabaiga, ir aš trokštu to visa savo esybe. Man, reikia pasakyti, visada trūko

rankų. Dvi rankos, manosios, – tai tuštuma. Reikėtų dviejų kitų, apsvijusių mane. Taip sakoma apie vitaminų stoką – be vitaminų kaip be rankų.

Nesiklausiau, ką sako tėvas Žozefas, leidau jam kalbėti, o jis priėjo iki vartojimo. Atrodo, kad Dievo mums negali trūkti, nes jo yra dar daugiau nei naftos arabų šalyse – gali semti pilnomis rieškučiomis, tereikia apsitarnauti. O mano mintys klaidžiojo kitur kartu su mano šypsena, kuri buvo laiminga vėl mane matydama. Prisiminiau, kad panelė Dreifus vieną rytą, kai ėjau per buhalteriją, man pasakė:

– Sekmadienį prasilenkiau su jumis Eliziejaus Laukuose.

Buvau priblokštas, kaip atvirai – nenorėčiau sakyti, įžūliai – ši jauna moteris rodo man dėmesį. Tai iš jos pusės buvo tuo didesnė drąsa, kad ji, kaip jau sakiau su pagarba ir pripažindamas lygias teises, yra juodukė, o juodukei nepaisyti atstumo didžiajame Paryžiuje – jaudinantis dalykas. Ji labai graži su savo odiniais ilgaauliais iki pusės šlaunų, bet nežinau, ar sutiktų gyventi kartu su smaugliu, nes negali būti nė kalbos, kad aš Meilučiui parodyčiau duris. Ketinu stumtis į priekį pamažu, žingsnis po žingsnio. Noriu, kad panelė Dreifus priprastų matyti mane tokį, koks esu, kad ji priprastų prie mano prigimties, prie mano gyvenimo būdo. Taigi į jos iniciatyvą neatsiliepiu – iš pradžių turėjau būti visiškai tikras, kad ji mane iš tikrųjų pažįsta, kad žino, su kuo turi reikalą.

Be panelės Dreifus, dar buvo ir Baltukė: įdėjau ją į dėžutę su skylutėmis, kad galėtų kvėpuoti, ir užkėliau į baltinių spintos viršų, kur ji būtų nepasiekiamo. Maisto klausimas užima svarbią vietą gyvenime, ir būtina imtis atsargumo priemonių, kad išvengtum gamtos katastrofos. Smaugliai dėl po žvynais slepiamo jautrumo turi itin išsivysčiusią intuíciją, ir kartais pasitaikydavo, kad grįžęs į savo buveinę rasdavau Meilutį ant kilimo, spirale besistiebiančią aukštyn prie viršutinio stalčiaus, kurio jis negali pasiekti, nes neturi tam reikalingų savybių ir jam tenka varvinti seilę kaip ir visiems kitiems. Jis labai gražus, laiko galvą aukštai iškėlęs priešais baltinių spintą, yra žalsvai pilkos spalvos, perėinančios į rusvai smėlinę papilvėję ir kitose vietose, o iš vieno šono, tinkamo prašmatniosios Fobur Sent Onorė gatvės damų rankinėms, mažumėlę spindi. Savo troškimo objektą jis stebi akylu, niūroku, giliu žvilgsniu. Akylu žvilgsniu, nenuleisdamas akių, atsistojęs įvijai tarsi gyva spyruoklė, pamažėle hipnotizuojamai linguoja, staigiu judesiu viltingai pasukdamas galvą čia kairėn, čia dešinėn. Jis primena anglų keliautoją, stebeilijantį į horizontą ir Viktorijos Najanzos krioklį, prisidengusį ranka akis, su skepeta ant sprando po kolonijiniu šalmu, pergalės ir civilizacijos įsikūnijimą, – kai buvau mažas, daug apie tai skaičiau.

Gamtos muziejaus veterinarui parodžiau pilkai juodą dėmę, gamtos klaidą, kuria Meilutis buvo apdovanotas papildėje iš kairės pusės, ir veterinaras pajuokavo, kad tai suteiktų jam didelę vertę, jeigu jis būtų pašto ženklas. Atrodo, tai retas dalykas, o retumas didina vertę. Spausdinimo klaidos suteikia didelę vertę dėl tikimybių skaičiavimo, pagal kurį klaidos atsiradimas yra labai problemiškas ir beveik neįmanomas, nes viskas taip ir buvo sumanyta, kad neįsibrautų žmogiškoji klaida. Kaip tik šia prasme aš apdairiai, vengdamas žiauriai žadinti iš prigimties apgautas ir skausmingas viltis, vartoju tokius posakius kaip „žmogiškoji klaida“ ir „neįmanomybės pabaiga“. Bet nedera manęs iškart apkaltinti elitizmu, nes aš siekiu, kad žmogiškoji klaida pasirodytų žemiausioje, statistinių vienetų grandyje – aš, manau, toks ir esu – ir įvyktų gimimas, metamorfozė.

Beje, nedera puoselėti iliuzijų tiesiog dėl to, kad kairėje pusėje ant pilvo atsirado pilkai juoda dėmė. Spausdinimo klaida, kuri suteiktų negirdėtą retumą ir netikėtai naują vertę spermos emisijai, tėra paprasta jos laukiančio filatelisto svajonė, panašiai kaip ateiviai ir skraidančios lėkštės. Jau veikiau sulauksi svaiginamo nuvertėjimo dėl infliacijos ir šventos teisės į gyvybę urogenitaliniu keliu.

Be kita ko, porą kartų radau Meilutį išsitempusį spirale palei sieną link Žano Muleno ir Pjero Brosioleto portretų, dūsaujantį arba džiūstantį, o gal tiesiog iš įpročio žiūrėti aukštyn.

Ir vis dėlto turiu prisipažinti, kad, nepaisant apdairumo, tas dėmės reikalas sujaukino mane kaip pranašingas ženklas. Viena kregždė nepadaro pavasario, bet lyg tyčia iškart pasirodė kita. Pas mane su laikraščiu rankoje atėjo vienas iš mano bendradarbių, Bravermanas, labai prideramai apsirengęs kolega. Aš neskaitau angliškai, nes esu frankofoniškos kultūros ir kilmės

ir tuo didžiuojuosi, turėdamas galvoje Prancūzijos indėlį į pra-eitį, su kuria ji vis nebaigia atsiskaityti. Tačiau jis bakstelėjo į puslapio skiltį ir išvertė pranešimą, pasak kurio, vienos Teksaso namų šeimininkės sode, dirvoje, taigi žemėje – tai svarbu dėl priešasčių, kurias galima įsivaizduoti, – atsirado didelė *dėmė* (kursyvas mano), didelė gyva organinė *dėmė*, dar *tebesivystanti* (kartoju, kursyvas mano, kad atsiradus vilčiai nekiltų iliuzijos dėl transcendentinio apreiškimo ar ateivių įsikišimo), taigi or-ganinė *dėmė*, dar *tebesivystanti*, – ji toliau *didėjo* ir *plėtėsi*. Ji buvo kaštoninės spalvos – Meilučio dėmė buvo pilkai juoda, bet rei-kėjo palaukti ir pažiūrėti, nes gamta evoliucionuoja iš lėto, pagal jai būdingus dėsnius, – viduje sudaryta iš rausvos medžiagos ir augo akyse. Ji priešinosi bet kokiems mėginimams ją pašalinti, kad viskas grįžtų į savo vėžes. Laikraštis – sakau tai, kad nebū-čiau apkaltintas kaip netikras pranašas, – buvo *Herald Tribune*, kurį galima nusipirkti Paryžiuje dėl tarptautinės prekybos, 1973 metų gegužės 31 dienos numeris, naujienų agentūra – *Associated Press*, o namų šeimininkės vardas – ponja Mari Haris. Nepa-minėjau, kaip vadinasi ta maža Teksaso gyvenvietė, kur įvyko apreiškimas, kad neatrodytų, jog noriu visa tai apriboti. Ir dar trumpai drūtai tokiu pat tonu pridursiu, kad nesu silpnaprotris ir puikiai žinau, jog Jėzus Kristus neapsireiškė iš pradžių kaip dėmė nei sode, nei papilvėje iš kairės, taip pat žinau, kad klie-desys su vilties simptomu būdingas latentinėms ir embrioninėms būsenoms. Aš čia nėrausi iš kailio tik dėl mokslinio intereso, noro suprasti smauglio gyvenimą Paryžiuje jo demografinėje aplinkoje ir turint galvoje jo poreikius. Tai problema, rimtesnė už laukinę imigraciją.

Laikraštis angliškai rašė, kad paslaptingoji akyta, porėta dėmė priešinosi bet kokioms ponios Mari Haris pastangoms

dėl šventos ramybės ją sunaikinti ir kad niekas nežino, kokia šio naujo gyvo organizmo kilmė.

Manau, kad Bravermanas, kuris negali manęs pakęsti, nors ir įsigudrina tai slėpti visiškai abejinga laikysena, šį straipsnį man išvertė siekdamas mane sumenkinti ir skaudžiai įžeisti pranešimu, kad pasaulyje atsirado kažkoks kitas organizmas, aktytas, porėtas ir rausvas viduje, kurio egzistavimas ir poreikis protu nesuvokiami. Jeigu jis norėjo mane pažeminti, visiškai be reikalo griebėsi ironijos. Šis nežinomas, staiga atsiradęs beprecedentis organizmas, be abejo, buvo klaida, įsibrovusi į veikiančią sistemą, pasikėsinimas į gamtą, ir vos tik pažiūrėjau į tai šioje šviesoje, pajutau gimstant viltį ir akstiną trokšti. Aišku kaip dieną, tai nebuvo paprasta karpa, kaip paniekinamai drįso spėti Bravermanas, nors nereikia spjauti ir į karpas.

Niekas negalėjo pasakyti, kas tai yra: Teksaso mokslininkai oficialiai pripažino savo *neišmanymą*. Vadinasi, jei yra koks dalykas, kuris atveria horizontus, tai *neišmanymas*. Kai žiūriu į Meilutį, matau jį kupiną galimybių dėl savo neišmanymo, dėl nesusivokimo, kuris apima nuo minties, kad tai įmanoma. Kaip tik tai ir yra viltis – nesuvokiamas nerimas, lydymas nuojautos, kad yra galimybių, kad gali būti kažkas kita, kažkas kitas, šaltam prakaitui mušant.

Aišku, nėra ko mirti iš baimės, jei neturi ko tikėtis. Nieko gero, jei nėra Kito.

Palaukiau, kol Bravermanas išeis, o tada nubėgau į tualetą apžiūrėti savęs nuo galvos iki kojų. Dauguma žmonių dėl tos dėmės išsigando, nes dėl įpratimo ir nežinomybės visi bijo permainos. Tačiau turėjote suprasti, kad aš negalėjau bijoti labiau negu anksčiau – tai buvo neįmanoma. Negrįšiu prie šio klausimo, bet auginti savo namuose Paryžiuje dviejų metrų dvidešimties

smauglį, toliau slepiant pogrindyje Žaną Muleną ir Pjerą Brosolėtą – sunkus dalykas, kaip ir viskas pasaulyje.

Rytojaus dieną, beje, laikraštis pranešė, kad Teksaso fenomenas nėra jokia naujovė, kad tai kažkoks bepradedantis augti grybas.

Šį epizodą aprašiau norėdamas pabrėžti, kad esu linkęs į optimizmą – laikau save ne galutiniu ir laikiu tikėdamasis pasirodyti visu gražumu.

Kad išvengčiau bet kokios painiavos ir po šio mazgo grįžčiau prie nuoseklaus pasakojimo, pridursiu, kad Viktorijos Najanzos krioklys dabar yra Tanzanijoje.